

๘ ๖ ๓๓ ๘
อุดมการณ์ หลักการ วิธีการสหกรณ์

สังคมไทยทุกวันนี้

เราแบ่งชนชั้นกัน

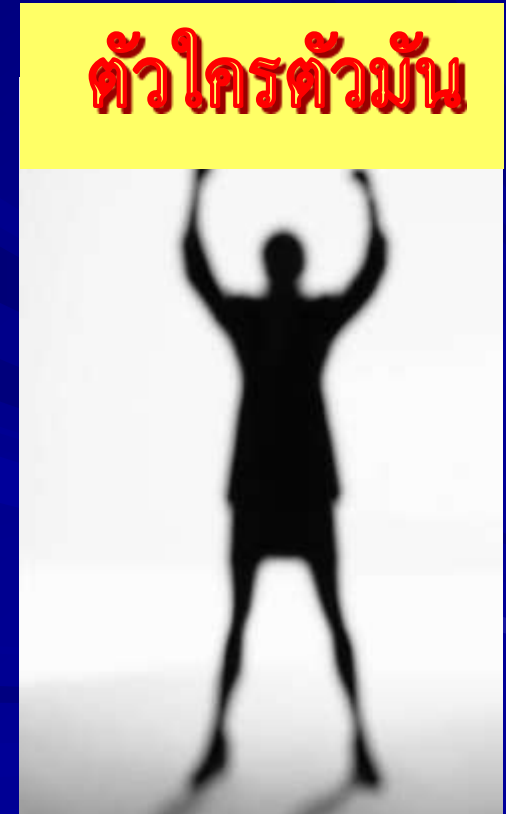
อยู่ดี

อยู่ได้

อยู่รอด

อยู่ทน (ทนอยู่)

สังคมแบบตัวใครตัวมัน

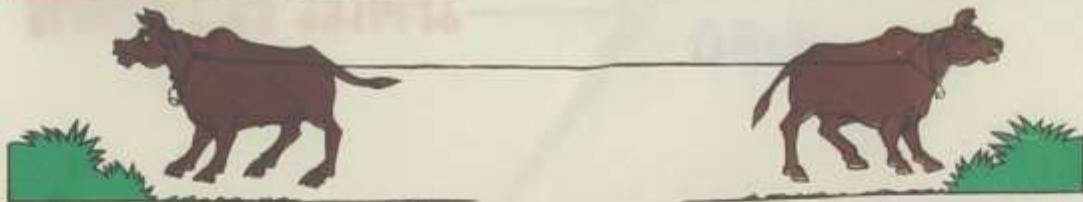

สังคมไทยทุกวันนี้ ปลาใหญ่กินปลาเล็ก

ทางหนึ่ง
ในหลาย ๆ ทางออก
ของการแก้ปัญหา
คือ

สหกรณ์

สหกรณ์คืออะไร?

ความหมายของ "สหกรณ์"

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ตามพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดชซึ่งได้พระราชทานเนื่องในโอกาสที่ผู้นำสหกรณ์เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาศาลิตาลัย ในวันที่ 11 พฤษภาคม 2526 ไว้ตอนหนึ่งว่า

“...สหกรณ์นี้มีความหมาย คำว่า “สห” ก็ด้วยกัน “กรณ์” การทำ ทำงาน ทำกิจการต่าง ๆ หมายความว่า สหกรณ์ แปลว่า การทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะว่าจะต้องร่วมมือกันทุกด้าน ทั้งในด้านงานการทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานการทำด้วยสมอง และงานการทำด้วยใจ ทุกอย่างขาดไม่ได้ต้องพร้อม...”

พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย

พระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ พระบิดา
แห่งการสหกรณ์ไทย ประธานคำแปล

“สหกรณ์ เป็นวิธีการจัดการรูปหนึ่ง ซึ่งบุคคลหลาย
คนรวมกัน

เข้าด้วยความสมัครใจในฐานะที่เป็นมนุษย์เท่ากัน
และโดยความมีสิทธิเสมอหน้ากันหมด เพื่อจะบำรุงตนให้
เกิดความจำเป็นในทางทรัพย์”

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542

“สหกรณ์ หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งรวมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้”

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542

“สหกรณ์ หมายถึง องค์การทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิก ร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการ ผลิต การจำหน่าย หรือบริการตามความต้องการ หรือ ผลประโยชน์อย่างเดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมี สิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับ จำนวนหุ้นที่เหลืออยู่ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ การเกษตร สหกรณ์โคนม คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเอง และ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนว่าด้วยกฎหมาย สหกรณ์”

องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (The International Co-operative Alliance : I.C.A. ปี 1995)

“สหกรณ์ เป็นองค์การอิสระของบุคคล ซึ่งรวมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการดำเนินวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตย”

กำเนิดการสหกรณ์

ค.ศ.18-19 ปฏิวัติอุตสาหกรรม เครื่องจักรแทนคน คนว่างงาน เศรษฐกิจตกต่ำ
วันเสาร์แรกของเดือนกรกฎาคมของทุกปี เป็นวันสหกรณ์สากล

อังกฤษ

โรเบิร์ต โอเวน (1771-1858)
บิดาสหกรณ์
เสนอแนวคิดตั้งชุมชนสหกรณ์
(Cooperative Community)

วิลเลียม คิง (1786-1865)
Trading Association (1827)
(สมาคมการค้า)

นิวฮาโมนี
USA (1825)

สหกรณ์ร็อคเวล (1844)
สหกรณ์ร้านค้า

บิดาสหกรณ์ (1771-1858)

1750

1800

1850

2000

เยอรมัน

เฮร์มัน ชูส (1808-1883)
สหกรณ์เครดิต (ชาวเมือง)(1850)

ฟริดริค วิลเฮล์ม ไรฟ์ไฟเซน (1818-1888)
สหกรณ์หาทุนกับชาวนา (1862)

ประวัติการสหกรณ์ในประเทศไทย

- ปัญหาชาวนาในปลายรัชกาลที่ 5
- กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
- เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์
- กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
- สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้
- กฎหมายสหกรณ์ฉบับแรก

พ.ศ. 2471

ประวัติการสหกรณ์ไทย

26 กุมภาพันธ์
เป็นวันสหกรณ์แห่งชาติ
(มติ ครม.เมื่อ 9 ต.ค.2527)

พ.ร.บ.สหกรณ์
(2542)

พระราชดำริ ร.6
เกี่ยวกับสหกรณ์ (2457)

พ.ร.บ.สหกรณ์ (2471)

2516 กำหนดสหกรณ์ 6 ประเภท

พ.ร.บ.สมาคม
สหกรณ์ (2459)

2548 กำหนดสหกรณ์ 7 ประเภท

สหกรณ์ประมงพิษณุโลก
จำกัด (2492)

-พ.ร.บ.สหกรณ์ (2511)
- ควบสหกรณ์
- กำเนิด สสท.

2450

2460

2470

2480

2490

2500

เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์
ตั้งธนาคารสยามกัมมาจล
(2456)

สหกรณ์นิคมลำลูกกา
ปทุมธานี (2478)

สหกรณ์บริการ
สหกรณ์ผู้ทำร่มบ่อสร้าง
เชียงใหม่ (2484)

ช.ก.ส.
(2490)

เครดิตยูเนียน
ศูนย์กลางเทวา
กทม.

สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัด
สินใช้ พิชณุโลก 26 ก.พ.2459

สหกรณ์ร้านค้าบ้านเกาะ จำกัดสินใช้
พระนครศรีอยุธยา 1 มิ.ย. 2480

สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์
(ออมทรัพย์) (2492)

17 ก.ค.2508
(ไม่จดทะเบียน)

พระบิดาสหกรณ์
พระราชวรวงศ์เชอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

วันสหกรณ์แห่งชาติ 26 กุมภาพันธ์ ของทุกปี

วันสหกรณ์สากล

วันเสาร์แรกของเดือนกรกฎาคมของทุกปี

โรเบิร์ต โอเวน

สัญลักษณ์ องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ

อุดมการณ์สหกรณ์

ความหมายของ “อุดมการณ์สหกรณ์”

คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเอง และ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรม และสันติสุข ในสังคม

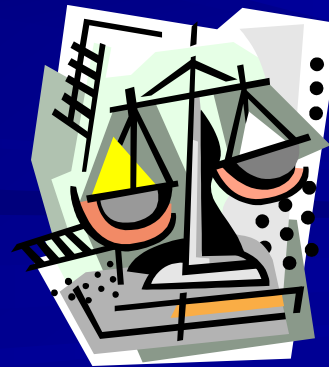
เป้าหมายอุดมการณ์สหกรณ์

กินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรม และสันติสุขในสังคม

หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์

คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ
เพื่อให้คุณค่าสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 1

การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

(Voluntary and Open Membership)

สหกรณ์เป็นองค์การโดยสมัครใจ ที่เปิดรับ
บุคคลทุกคน ซึ่งสามารถใช้บริการของสหกรณ์ ได้
โดยปราศจากการกีดกันทางเพศ ลัทธิ เชื้อชาติ
การเมือง หรือศาสนา และบุคคลนั้นต้องเต็มใจ
รับผิดชอบในฐานะสมาชิก

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 2

การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

(Democratic Member Control)

สหกรณ์เป็นองค์การแบบประชาธิปไตย ที่ควบคุม
โดยมวลสมาชิก ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ในการ
กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของสหกรณ์ ไม่ว่าจะ ชาย
หรือหญิงที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทนสมาชิก ต้องมีความ
รับผิดชอบต่อมวลสมาชิกในสหกรณ์ สมาชิกของสหกรณ์
ชั้นปฐม มีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง)
ส่วนสหกรณ์ในระดับอื่นก็จัดให้เป็นไปตามวิธี
ประชาธิปไตย

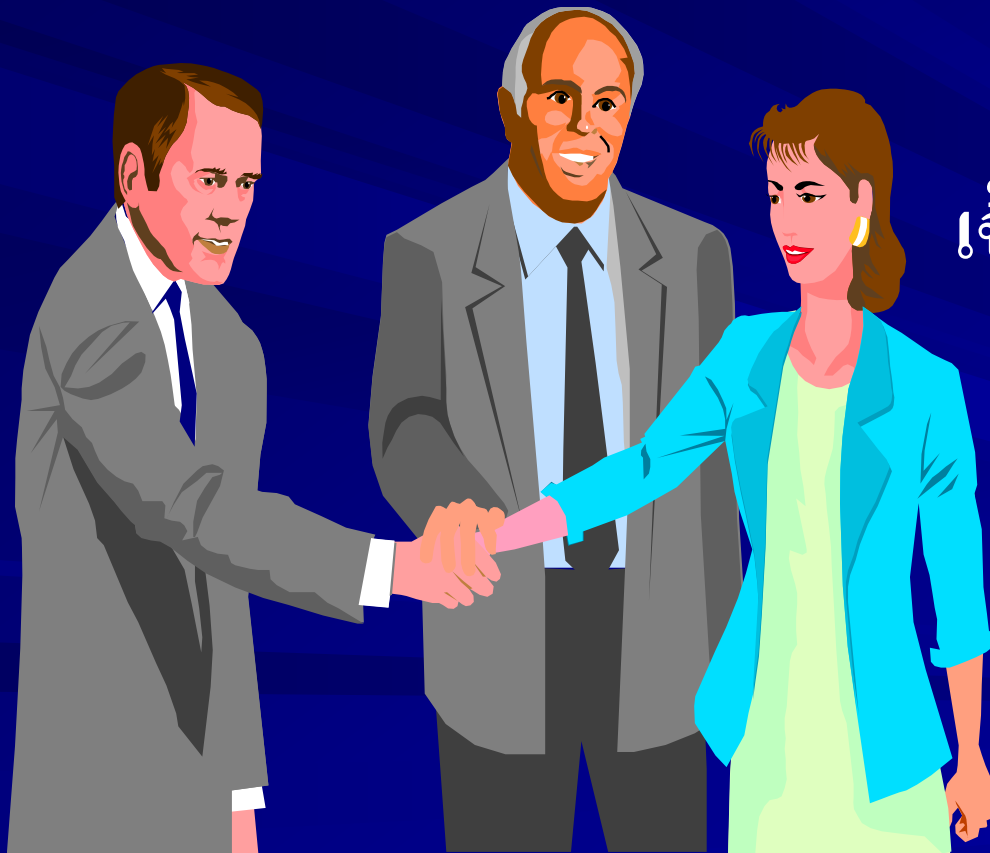
หลักการสหกรณ์ข้อที่ 3

การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก

(Member Economic Participation)

มวลสมาชิกพึงร่วมทุนกับสหกรณ์ของตนอย่างเท่าเทียมกัน และควบคุมการใช้เงินทุนตามวิถีประชาธิปไตย โดยปกติอย่างน้อยส่วนหนึ่งของทุนต้องมีทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ และสมาชิกพึงได้ผลตอบแทนจากเงินทุน(ถ้ามี)อย่างจำกัด ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นสมาชิก เหล่าสมาชิกจะจัดสรรเงินส่วนเกิน เพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างหรือทั้งหมดดังต่อไปนี้ คือ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ของตน โดยอาจจัดเป็นกองทุนสำรอง ซึ่งอย่างน้อยส่วนหนึ่งจะไม่นำมาแบ่งปันกัน เพื่อจัดสรรประโยชน์ให้สมาชิกตามส่วนธุรกรรมที่ตน ทำกับสหกรณ์ และเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

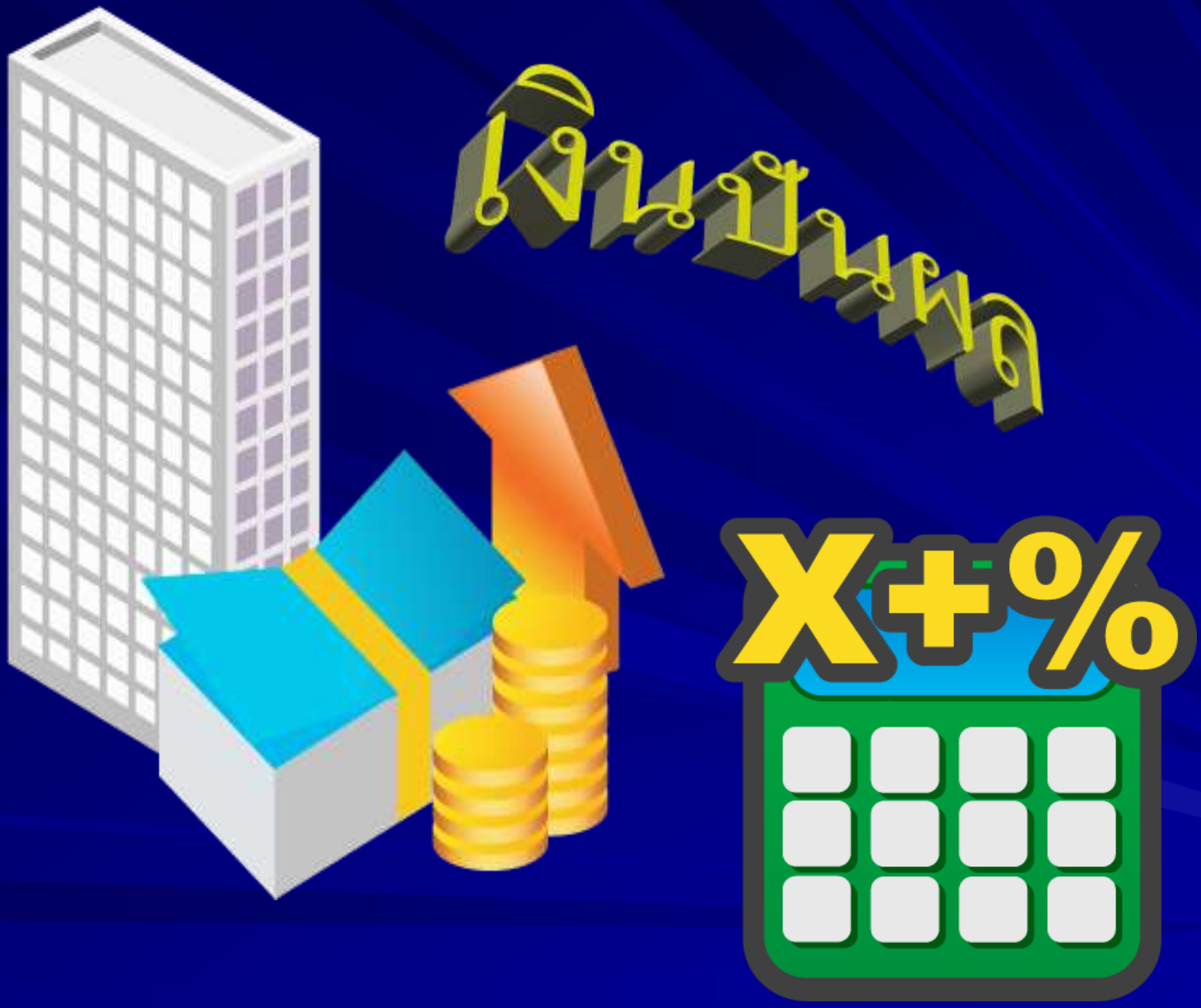
เอกลักษณ์ของสหกรณ์

เจ้าของ ผู้บริหาร ลูกค้า
เป็นบุคคลเดียวกัน

เงินเฉดย์คิน

ตามส่วนการทำธุรกิจ

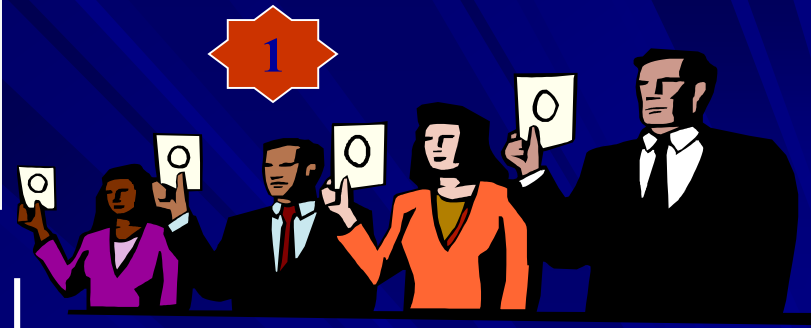
หลักการสหกรณ์ข้อที่ 4

การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

(Autonomy and Independence)

สหกรณ์เป็นองค์การอิสระที่ช่วยตนเอง
ภายใต้การควบคุมของสมาชิก หากสหกรณ์นั้น ๆ
ทำข้อตกลงกับองค์การอื่นๆ รวมถึงรัฐบาลด้วย
หรือแสวงหาทุน จากแหล่งภายนอก ต้องมั่นใจได้
ว่าการกระทำของสหกรณ์ เช่นนั้นอยู่ใต้การ
ควบคุมแบบประชาธิปไตย โดยมวลสมาชิก
รวมถึงดำรงความเป็นอิสระไว้ได้

โครงสร้างของสหกรณ์

ที่ประชุมใหญ่

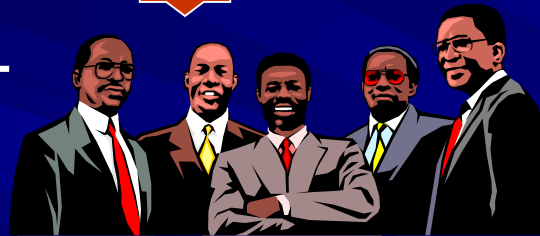
1

ผู้ตรวจสอบกิจการ

เลือกตั้ง

2

คณะกรรมการดำเนินการ

แต่งตั้ง

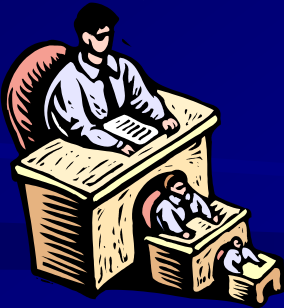

คณะกรรมการ

จัดจ้าง

ผู้ตรวจสอบภายใน

ผู้จัดการ

3

เจ้าหน้าที่สหกรณ์

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 5

การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ

(Education , Training and Information)

สหกรณ์พึงให้การศึกษาระดับประถมศึกษาและฝึกอบรมแก่บรรดาสมาชิก ผู้แทนจากการเลือกตั้ง ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้ สามารถช่วยพัฒนาสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สหกรณ์พึงให้ข่าวสาร ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนและผู้นำทางความคิด เกี่ยวกับคุณลักษณะ และประโยชน์ของการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 6

การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

(Co-operation Among Co-operatives)

สหกรณ์พึงให้บริการแก่มวลสมาชิก
อย่างเต็มที่ และสร้างความเข้มแข็งแก่
ขบวนการสหกรณ์ โดยร่วมมือกันเป็น
ขบวนการตามโครงสร้างระดับท้องถิ่น
ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับ
นานาชาติ

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 7

การเอื้ออาทรต่อชุมชน

(Concern for Community)

สหกรณ์พึงดำเนินการ
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ
ชุมชน ตามนโยบายที่มณฑล
สมาชิกให้ความเห็นชอบ

วิธีการสหกรณ์

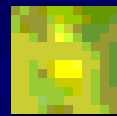

วิธีการสหกรณ์

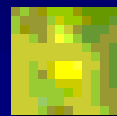
คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้
ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม
เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดย
ไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

ปัจจัยพื้นฐานสำคัญของวิธีการสหกรณ์

สู่ความสำเร็จ

ร่วมแรง

ร่วมใจ

หมู่บ้านหนองมะกอก

ชื่อ	จำนวนน้ำตาล (กก.)	กก.ละ (บาท)	เป็นเงิน (บาท)
1. นายแก้ว	3	7	21
2. นางพวง	5	7	35
3. นายเหลือ	4	7	28
4. นางเอือน	3	7	21
5. นางอ่อน	5	7	35
6. นายทอง	5	7	35
7. นายเงิน	3	7	21

หมู่บ้านหนองมะกอก

ชื่อ	จำนวนน้ำตาล (กก.)	กก.ละ (บาท)	เป็นเงิน(บาท)
8. นายพล	4	7	28
9. นายนวน	3	7	21
10. ผู้ใหญ่บ้าน	10	7	70
11. นายชอบ	6	7	42
12. ครูใหญ่	9	7	63
	60		420

ผู้ใหญ่ได้แถมรายรับ รายจ่าย

1. ได้ซื้อน้ำตาลปีบละ 150 บาท 2 ปีบ เป็นเงิน 300 บาท
  2. ได้จ้างทิดตุ้มกับเจ้าแกละไปซื้อและชั่งน้ำตาล เป็นเงิน 30 บาท
- รวมเป็นเงิน 330 บาท

เฉลี่ย กิโลกรัมละ $330/60 = 5.50$ บาท

เก็บเงินมาแล้ว กิโลกรัมละ $= 7.00$ บาท

กำไร (ส่วนเกิน) $7.00 - 5.50 = 1.50$ บาท

โครงสร้างของสหกรณ์กับกลุ่มชาวบ้าน

สมาชิก	=	ชาวบ้าน
ที่ประชุมใหญ่	=	ชาวบ้านมาประชุม
กรรมการ	=	ผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ ทิดฟุ้ง
ผู้จัดการ	=	ทิดตุ้ม
พนักงาน	=	คนงาน

ความหมาย คุณค่าของสหกรณ์

“สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง
ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย
ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ
สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต
ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม
และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น
โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์”

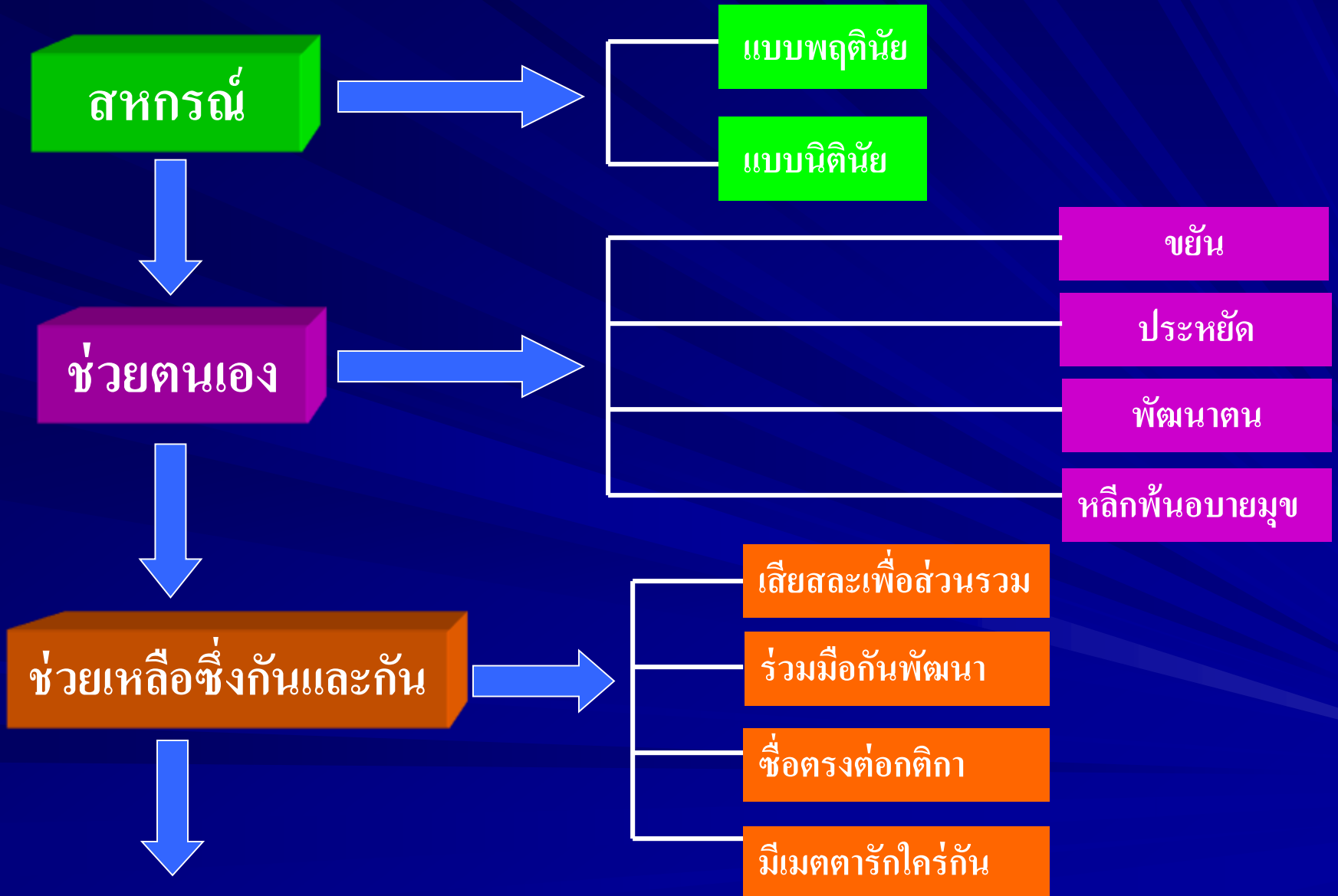
คุณค่าที่เป็นพื้นฐานของสหกรณ์

- การช่วยตนเอง (Self – Help)
- ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self – Responsibility)
- ประชาธิปไตย (Democracy)
- ความเสมอภาค (Equality)
- ความเที่ยงธรรม (Equity)
- ความเป็นเอกภาพ (Solidarity)

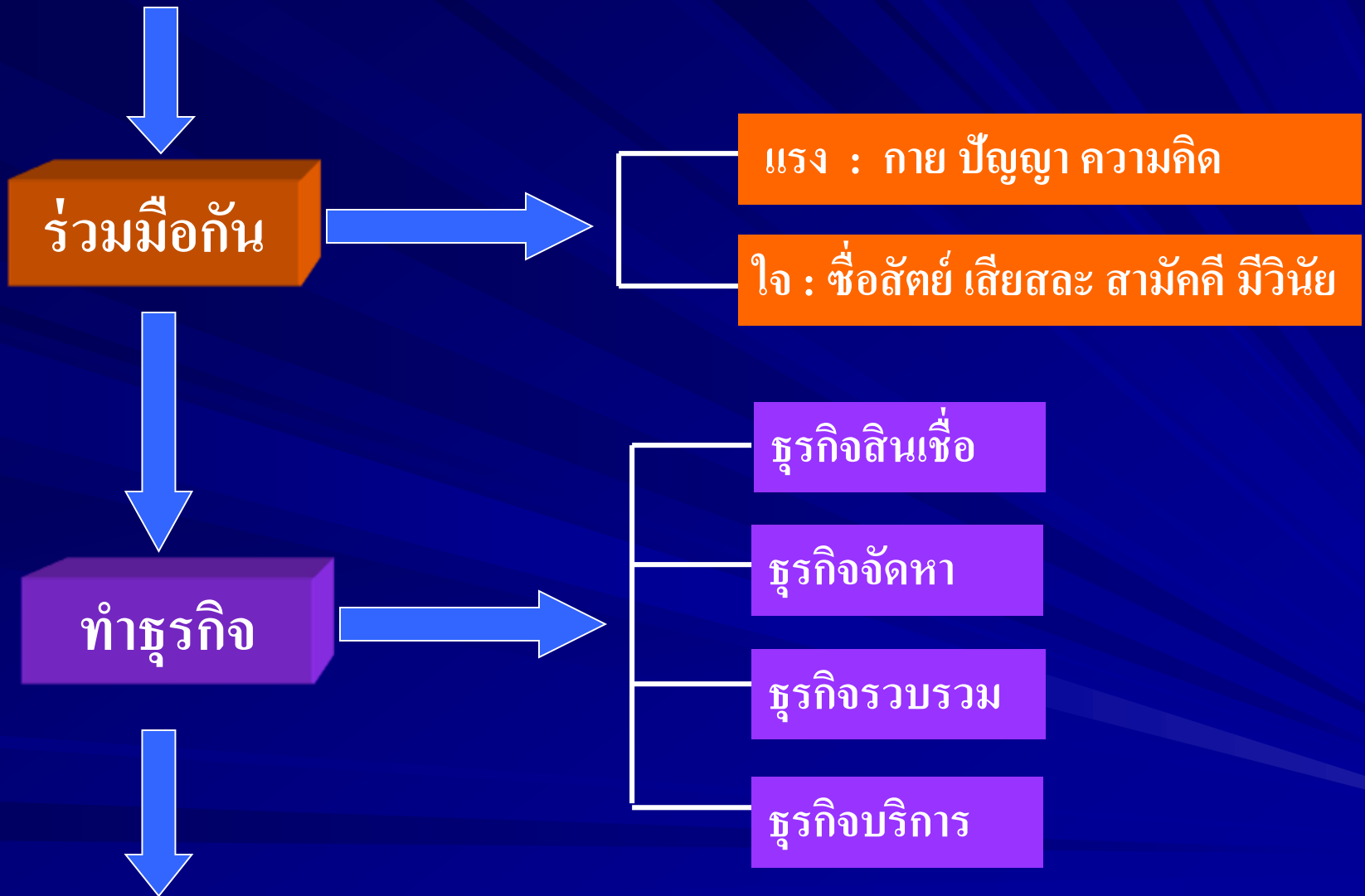
คุณค่าที่เป็นความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์

- จริยธรรมแห่งความสุจริต (Honesty)
- ความเปิดเผย (Openness)
- ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)
- ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น (Caring for Others)

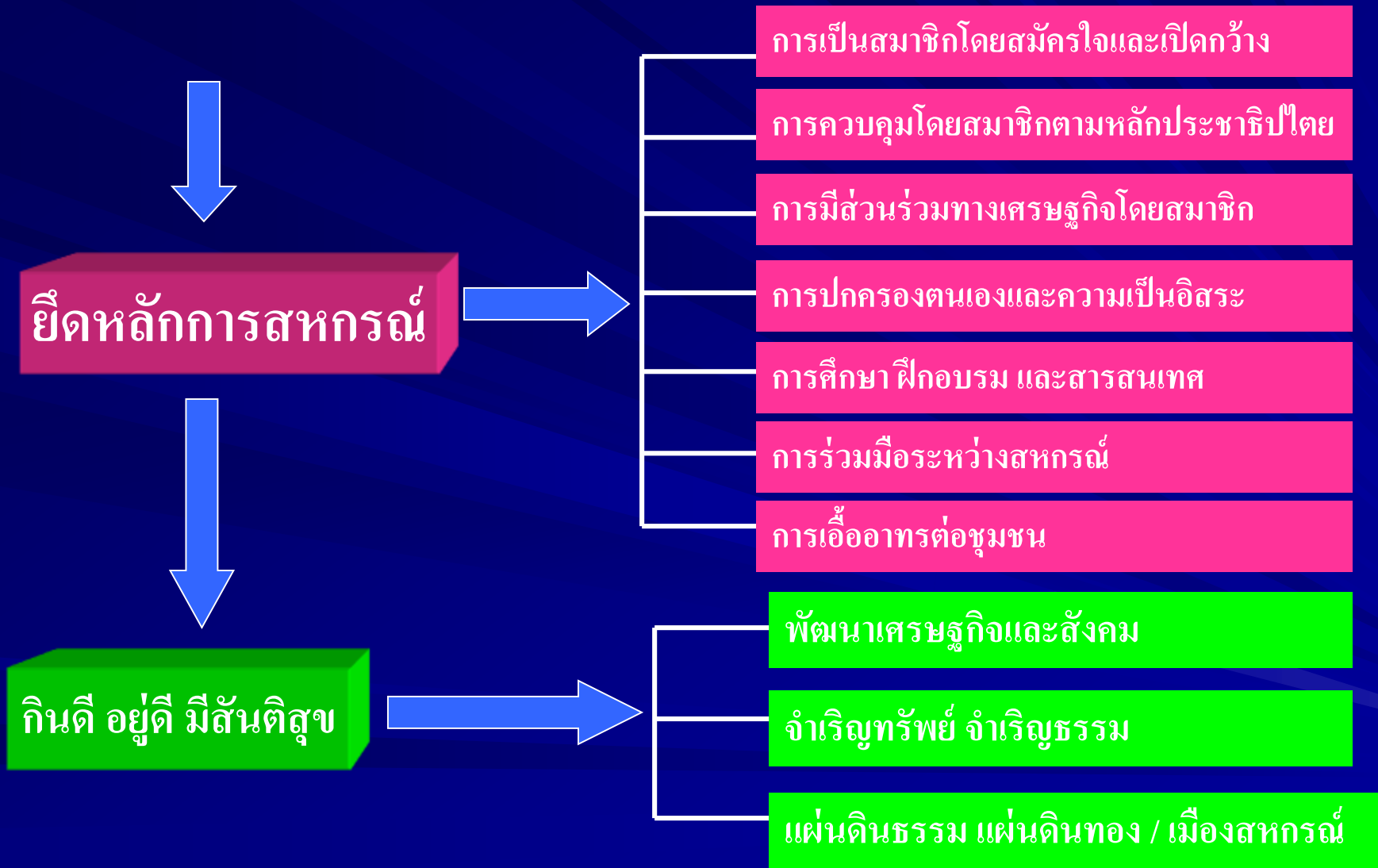
คัมภีร์สหกรณ์

คัมภีร์สหกรณ์

คัมภีร์สหกรณ์

๕๖๔๑